

Scrapperrel a korai bronzkorban

Magyar piramisok titka

A kétegyházi ásatások szenzációja — Egy ismeretlen nép nyomában — Készülnek a pontos vizsgálatok

Nemzetközi elismerés. Az elmúlt tanévben dr. Földi Mihály egyetemi tanárt, a II. számú Belgyógyászati Klinika igazgatóját a Nemzetközi Lymphologiai Társaság rendes tagjává dr. Boda Domonkos egyetemi tanárt, a Gyermekklinika igazgatóját az Európai Gyermekkori Nephrologiai Társaság rendes tagjává választották. Dr. Tóth Károly egyetemi tanárt, a II. számú Fog- és Szájbetegségek Klinika igazgatóját a Német Stomatologiai Társaság főszeletbeli tagjai sorába választotta meg. Tóth professzort elnökvé választotta a Magyar Fogorvosok egyesület a hazai fogorvosképzés terén szerzett érdemei elismeréseként.

Kiállítás. A Szegedi Tanárképző Főiskolán két évenként megrendezésre kerülő nemzetközi tudományos ülésszak keretében immár hagyományossá vált a rajz- és művészettörténeti tanszék kiállítása is. Ebben az évben a József Attila Tudományegyetem Aulájában október 12-26 között kerül bemutatásra a szakma és a művészetkedvelő közönség számára a tanszék dolgozóinak az anyaga.

Más kiállításoktól abban különbözik ez a tárlat, hogy laboratóriumi jellege van, nem reprezentatív, de képviselői profilja sincsen. A tanszék a korszerű rajzpedagógia műhelye, nagy erőfeszítés történik az új reformterv kiszélesítése és megvalósítása érdekében; ez tükröződik az anyag egy részén is.

A kiállítás kapcsán megjelenő katalógus kiadvány jellegű. A nevelőktől egy-egy kép-reprodukción jelenik meg benne és Fischer Ernő tanszékvezető előszava után Vinkler László főiskolai tanár összehasonlító biográfiáját közli.

Tizen Jugoszláviából. Új színt jelent ebben a tanévben a Szegedi Orvostudományi Egyetem külföldi ösztöndíjasainak évről évre gyarapodó csoportjában annak a tíz jugoszláv hallgatónak a bekapcsolása, akik felvételéhez az Egészségügyi Minisztérium hozzájárult. Az 1967/68-as tanévben egyébként ötvenhat külföldi ösztöndíjas hallgatója van az egyetemnek. A függetlené vált afrikai országokból 27 fiatal tanul Szegeden. Vanak mongolok, jordániaiak, ciprusiak is.

Új nővérszállás. Régi gond a klinikákon dolgozó nővérek lakás-gondjainak enyhítése, megoldása orvosegyetemünkön. A nem szegedi születésű, egyedülálló nővérek sokszor azért kénytelenek kilépni munkahelyükről, mert nem bírják a magas albérleti árat fizetni. Az egyetem mástól millió forintos költséggel meg az idén megkezdő a Szemészeti Klinika tetőterében egy új nővérszállás kialakítását, mely 50 személy elhelyezésére nyújt majd lehetőséget.

Egyszer volt, hol nem volt, volt egyszer egy nép. Nagyon is egyszer, hiszen négyezer éve, s egyszer, hiszen „alig” kétszáz évig élhettek itt a Kárpát medencében, aztán szórán-szálán eltűntek. Honnan jöttek? Hova mentek? Még nevük sincs. Gődörös kultúra, kurgán-kultúra, okkersirok kultúra — ez a nevéjük. Nyomukban rejtélyek és hatalmas halmozatok. Ezek a magyar piramisok. A régészek pedig, akárcsak Sherlock Holmes, türelmesen keresik az „újlényomatokat”, az áruló nyomokat.

Az egyik ilyen „nyomat” Kétegyháza határában találták meg. Errefelé van egy 35 halomból álló sírszerű temetkezési központ. A legnagyobb az úgynevezett Törökhalom. Hét méter magas, hetven méter átmérőjű kiemelkedés ez. Emberi kéz műve, melyet azonban nem bolygatott emberi kéz évezredek alatt sem.

Ezen a nyáron gépek és emberek érkeztek a halomhoz, és tíz méter szélességben átvágták a közepét. S a halom felfedte titkát. Legfelül népvándorlás korabeli sírokat találtak. Ide temetkeztek a lusta származék, akik készen kapták a pompás sírhalmot laza földjével. Lejjebb azonban már korabronzkori sírokat tártak fel.

Dr. Gazdapusztai Gyula, az Okortudományi és régészeti tanszék tanszékvezető docense ezen a nyáron új módszerrel próbálkozott a halomásatásoknál. Scrapperrel végezték el a munka nehezét.

— Egyik célunk az is volt, hogy a gépi feltárás használhatóságát bizonyítsuk. Ez sikerült is. A gép nem tette tönkre a maradványokat. A korabronzkori sírokból nemcsak a csontvázak maradtak meg, de a gerendák és a halottakat borító bőrmaradványok is. Hat sírt tártunk fel. Egy gyereksírt ládába téve a Békéscsabai Múzeumnak adományoztuk.

— Mit olvas ki a régész a leletekből?

— Elsősorban azt, hogy miként temetkeztek ezek az emberek. A zsurigított helyzetű halott fölött a sírgödört tölgylagerendákkal borították. Rendkívül szegényes mellékletanyagot találtak: egy negyvenhárom állatcsontból készült láncot, néhány sertéscsontot, két ezüst fülkarikát. És a központi sírban ugyanúgy mint a központi sírban: mindegyik lábánál okkerrögöt. Edényt nem találtak, de ilyenre még nem is volt hazánkban példa.

— Tehát az okkersirok kultúra népeivel találkoztak?

— A gödörös kultúra jobb elnevezés, hiszen okkerral máshol is találkozhatunk. Oroszul jámnájá-kultúrának nevezik, ott is hasonló sírokat tártak fel. Amikor a nyár végén a Szovjetunióban jártam éppen ezert sok tudós érdeklődött eredményeink iránt. Többek között M. I. Artamonov professzor, a leningrádi egyetem

regészeti tanszékének a vezetője és a Lenin díjas E. I. Krupnov, a moszkvai régészeti kutató intézet osztályvezetője. S nem csak az érdeklődésre kellett felfigyelnem, hanem arra is, hogy most is kifejezték: szeretnének kapcsolatot tartani velünk, közelebbről, akár ide látogatással is, megismerni eredményeinket. A hazai érdeklődésre sem panaszkodhatunk, kint járt nálunk a a televízió és filmet készített a munkáról.

— Mik a tanszék további tervei?

— Most egyelőre a leletanyag feldolgozására várunk. Greguss Pál professzor vállalta a faanyag vizsgálatát, az emberanyagét dr. Lipták Pál tanszékvezető docens végzi. A lehetőségek most már kialakították intézetünk profilját is: teljes erővel ezekre az ásatásokra állunk rá. Hallgatóink közül húszan nyáron Kétegyháza fizikai munkát már végeztek, az elméleti munka szakdolgozóinkra vár többek között. Ecsedi István hallgatónk például elkészíti Dél-Alföld halom-katasztrófát, s így megállapíthatjuk: milyen összefüggő halom-mezők vannak, van-e elhelyezkedésükben valami rendszer. Eddig ugyanis a nagy sírhalmokat egyediként kezel-

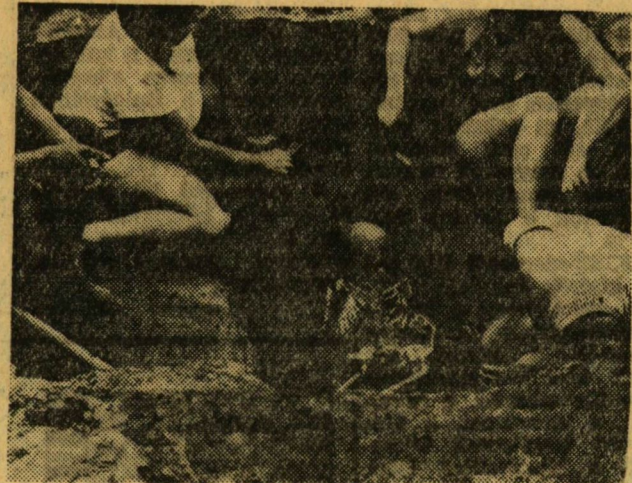
ték, most egymástól való távolságukat — akárcsak a Szovjetunióban — térképészeti módszerekkel próbáljuk megállapítani.

Igy s az ásatásokat is folytatva talán hamarosan megoldódik a titok: milyen történelmi szerepet játszott ez a nép a Kárpát medencében. Ma még csak annyit tudunk, hogy vadorolnak, ők hozzák be a lovat a Kárpát medencébe, vannak négykerekű kocsijaik, van szegényes kerámiájuk, ismerik a rezes és a bronzot. És építik ezeket a halmokat, amelyeknek méreteire jellemző, hogy három-ezer köbméter földet kellett megmozgatniuk.

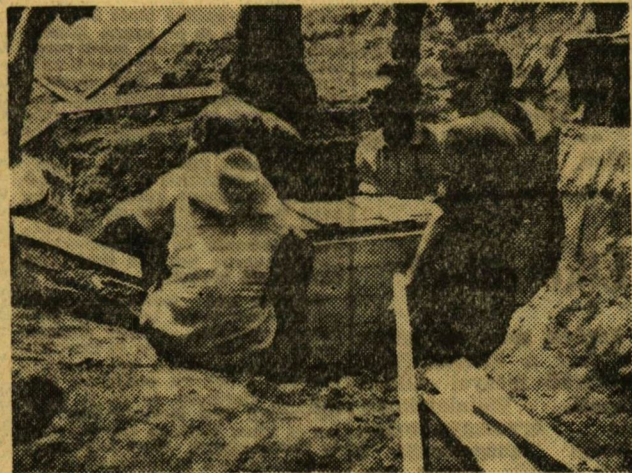
Egyes elméletek szerint ez a legrégebbi indoeurópai nép. A leletek azt igazolják, hogy méreteik valóban eltértek az itteni őslakoságtól. Készülnek a pontos vizsgálatok...

Elgondolom. Valahol székerek nyikorognak, lovak nyerítnek. Felszedelőzködik a tábor. De nem látni sem a harcosok arcát, sem az aszszonyokét. Mögöttük az itt hagyott otthon utolsó szimbóluma: a halom. Apák nagyapák fekszenek itt, de a fiú új hazát indul keresni. Honnan jöttek? Hova mennek? Ki tudja. Egyszer volt, hol nem volt, volt egyszer egy nép.

Veress Miklós

Ki voltál, ember? — faggatják a központi sír halottját a régészet legizgalmasabb perceivel ismerkedő hallgatók.

A ládába zárt gyereksírt óvatosan emelik ki a négyezer évvel fiatalabb felnőttek, hogy a békéscsabai múzeumot gazdagítsa.

Havonta több mint egy millió

Az 1966/67-es tanév statisztikájából emeltünk ki egy jellemző adatot: a Szegedi Orvostudományi Egyetem ösztöndíj címén havonta 1 millió 392 78 forintot fizetett ki a tanulmányi osztály a hallgatóknak. Ha figyelembe vesszük, hogy ebből az összegből hiányzik a különböző intézményektől, vállalatoktól származó társadalmi ösztöndíjak összege, különös-

képp nyilvánvaló, hogy szocialista államunk mily nagy mértékben támogatja a tanulni, magukat képezni akaró fiatalokat.

Ez az összeg 1500 hallgató között oszlik el, vagyis hallgatóként mintegy 693 forint havi állami támogatást jelent. Mi foglaltatik benne ebben az összegben? Tanulmányi ösztöndíjak, szociális havi támogatása, szociális ösztöndíjak, társadalmi

ösztöndíjak az egyetemi költségvetés terhére, népköztársasági ösztöndíjak és hozzájárulás a kedvezményes menzai étkezéshez.

S mit vár ellenszolgáltatásként az állam ezért a támogatásért? Fegyelmezett, szorgalmas munkát, jó tanulmányi eredményeket, emberi tisztességet, becsületességet, közösségi emberhez illő magatartást.

Új feladatok a szakszervezeti munkában

Beszélgetés tudományegyetemünk szakszervezeti bizottságának elnökével

„Szocialista oktatásügyünk egyik nagy jelentőségű területe a felsőoktatási intézményekben folyó kommunista szakemberképzés. A szakszervezet minden lehetséges módon támogassa ezekben az intézményekben a ideológiai-politikai nevelő munka színvonalának, eredményességének fejlesztését, az oktató-nevelő munka hatékonyságának növelését, az ezt szolgáló jobb tárgyi és személyi feltételek biztosítását.”

(részlet a Pedagógusok Szakszervezete VII. kongresszusának határozataiból)

Az elmúlt tanév végén lapunkban beszámoltunk arról, hogyan készülődnek felsőoktatási intézményeink a Pedagógusok Szakszervezete VIII. kongresszusára. Azóta végére értünk immár a nyárnak, amelynek elején — július 10-11-én — lezajlott ez a nagyszabású tanácskozás. Most arról beszélgetünk dr. Szentpéteri István docenssel, a József Attila Tudományegyetem Szakszervezeti bizottságának elnökével, hogy miként sikerült az itt megvitatott problémákat a kongresszus elé tárni, milyen határozatokba foglalták bele felsőoktatási intézményeink szakszervezeti képviselőinek elgondolásait.

— Szakszervezeti üléseinken különösen két fontos kérdés foglalkoztatott bennünket a kongresszus előkészítése során. Az egyik a levelező és esti oktatás egyetemi és speciálisan szegedi helyzetének vizsgálatát tűzte ki célul. Voltak szélsőséges megnyilvánulások is, de ezeket nem vettük figyelembe. Nem azonosíthatjuk magunkat olyan gondolatokkal, amely e fontos oktatási forma teljes felszámolásával foglalkozott, de szükségesnek tartottunk észszerűsítéseket.

A másik, a tagságot nagyon élénken foglalkoztató probléma a felsőoktatási intézmények dolgozóinak bérendszere volt. Az oktatásügy területén dolgozók között a legutóbbi pedagógus fizetésrendezés óta tagadhatatlanul bizonyos bérfeszültség van. Mi azt javasoljuk, hogy megfelelően dokumentált, reális összevetéseket (az értelmiségi dolgozók illetve a különböző szocialista országokbeli pedagógusok fizetésének összehasonlítását) tartalmazó jelentést kell a kongresszus elé bocsátani.

— Úgy tudom, hogy a kongresszus határozatilag csupán a bérről foglalkozott a két kérdés közül...

— A kongresszus határozatot hozott a felnőttoktatás fejlesztéséről is, s ezen belül olyan megállapítást tett, hogy növelni kell a követelményeket a középfokú oktatásban, és el kell érni, hogy ezekben az iskolákban, intézményekben a felnőttek csak azonos követelmények teljesítése esetén kapjanak azonos bizonyítványt.

A második számú határozat az egységes oktatásügyi bérendszert kialakításán belül vizsgálja a jelenlegi viszonyokat. Hangsúlyozza, hogy a létszámproblémákat figyelembe vevő, ösztönző bérendszert kell kidolgozni. A határozatból az is kiténik, hogy a felsőoktatási dolgozók bérendezésére a népgazdasági helyzet felülvizsgálásával kerül majd sor.

— Milyen határozatokat kell szem előtt tartani még a további munkában?

— Egyet emelhetünk még ki: az oktatásügyi reform megvalósításának során keletkező további teendők közül a szocialista kommunista szakemberképzés területén

az egyetemek fő feladatának a vezető funkció tökéletesítését jelölték meg. Fokozni kell a nevelői teljesítmény társadalmi megbecsülését, össze kellene hangolni a különböző szintű intézmények oktató-nevelő munkáját, egységes pedagógiai szempontok kialakítására kell törekedni.

A határozat lényege tehát ez. Amit joggal hiányolhatnak az egyetemek dolgozói, hogy nem foglalkozik a határozat a kutató munkával megfelelően. Nem tűnik ki, hogy felsőoktatási intézményeink kutató intézmények is egyben. Így nem határozható pontosan körül a szakszervezet munkaterülete ezekben az intézményekben: hogyan segítse, ösztönözze a szakszervezet a népgazdasági szempontból rendkívül fontos kutatómunkát, hogyan segítse a fiatal és idősebb kutatók helyes kapcsolatának kialakítását.

A kongresszus határozatai általánosságban érintik a felsőoktatási intézmények ügyeit. Talán majd a felsőoktatási intézmények szakszervezeti vezetőinek balatonfüredi konferenciáján ezen kérdések megtárgyalására is sor kerül.

— A szakszervezetek életében az utóbbi időben bizonyos decentralizációs tendencia figyelhető meg. Ennek egyik jele volt az is, hogy a XXI. kongresszus határozatilag kimondta: 1968. januárjával az alapszervezetek tagdíjbevételi részesedését emelni kell. Ezzel a határozattal az a tendencia a VIII. kongresszuson?

— A pedagógus szakszervezet kongresszusa ilyen konkrétan nem foglalkozott az anyagi eszközök elosztásával. Határozata így hangzik: „A szakszervezet anyagi eszközeit a gazdálkodó szervek mind nagyobb arányban fordítsák a tagság szociális és kulturális szükségleteinek kielégítésére, valamint az eredményes mozgalmi munka feltételeinek biztosítására, s az évről évre növekvő anyagi eszközök felhasználása előtt az eddiginél jobban biztosítsák a tagság döntési jogát.”

— Milyen változások voltak a vezetőségben?

— Számunkra a legfontosabb, hogy a pedagógus szakszervezet elnöke Csűrös Zoltán egyetemi tanár lett. Ez a tény önmagában is sejteni engedi, hogy a következőkben a felsőoktatási intézmények problémái nagyobb súlyt kapnak a központi vezetőség és az elnökség ülésein.

Ez annál is biztosabb, mert a központi vezetőségbe beválasztották dr. Mezőst József kandidátust a JATE Ásvány és kőzetani tanszékének docensét is, aki minden bizonnyal jól fogja képviselni a felsőoktatási intézmények és különösen a szegediek érdekeit. A legfontosabb munka itthon, a főiskolán és egyetemen vár azonban szakszervezeteinkre, hogy a kongresszus meghatározta elvek szerint gazdasági-társadalmi életünk új feladataihoz felnöve bizonyítsák fontosságukat.